

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”
(для спеціалістів)

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

Підготовлено кандидатами психологічних наук, доцентами кафедри соціології та соціальної психології В. П. Казмиренком та О. В. Виноградною

Затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної психології (протокол № 15 від 29.04.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Казмиренко В. П., Виноградна О. В. Навчальна програма дисципліни “Соціальна психологія” (для спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Соціальна психологія”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет “Соціальна психологія” вивчає закономірності спілкування і взаємодії людей у суспільстві, колективі, групі.

Освітньою метою дисципліни є формування у студентів чіткого уявлення про:

- основний понятійний апарат соціальної психології;
- роль соціально-психологічних досліджень у розв’язанні практичних завдань суспільства;
- методи соціально-психологічного дослідження масових соціальних процесів і колективів.

Знання в галузі соціальної психології дають можливість на практиці застосовувати комплексні методи вивчення соціально-психологічного клімату у колективі, а також розробляти і здійснювати програми соціально-психологічних досліджень.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН дисципліни “СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	Змістовий модуль I. Предмет і завдання, проблема особистості в соціальній психології
2	Предмет та завдання соціальної психології
3	Проблема особистості в соціальній психології
	Психологія міжособистісних відносин
	Змістовий модуль II. Психологія спілкування
	Змістовий модуль III. Соціальна психологія груп
	Змістовий модуль IV. Проблеми та напрямки прикладної соціальної психології
	Разом годин: 270

ЗМІСТ
дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

Змістовий модуль I. Предмет і завдання, проблема особистості в соціальній психології

Тема 1. Предмет і завдання соціальної психології

Соціальна психологія як галузь психологічної науки. Суть соціально-психологічних явищ: цілі, організаційна структура, динаміка груп і колективів, процеси лідерства і партнерства, ціннісні орієнтації тощо.

Взаємодія між людьми та її психологічне відображення як основа предмета соціальної психології. Соціальна психологія та інші галузі психологічної науки (загальна, вікова та педагогічна, психологія особистості тощо).

Соціальна психологія та соціологія. Закони соціальної психології.

Основні завдання соціальної психології у сучасному суспільстві. Загальна характеристика методів соціальної психології.

Література [1; 2; 10; 11; 14; 19; 20]

Тема 2. Проблема особистості в соціальній психології

1. Поняття особистості. Співвідношення понять “особистість”, “індивід” та “індивідуальність”. Структурно-функціональний підхід до проблем особистості. Статична структура особистості. Загальнолюдські психічні властивості та потреби індивіда. Соціально-специфічний досвід людини. Система соціальних та індивідуальних значень (ролі, норми, цінності, символи тощо).

Самосвідомість особистості. Поняття соціальної установки, ціннісної орієнтації, спрямованості та позиції особистості. Соціальна типологія особистості. Поняття соціалізації та соціальної орієнтації особистості.

2. Механізми та інститути соціалізації. Формування самосвідомості у процесі соціалізації. Значення групових і суспільних норм.

3. Проблема становища особистості в групі, в системі комунікативних, інтерактивних і перцептивних впливів. Перспектива включення до соціально-психологічного аналізу даних диференціальної психології. Поняття соціально-психологічного тренінгу.

4. Механізм соціальної регуляції поведінки особистості. Категорії “ставлення”, “спрямованість”, “ціннісна орієнтація” тощо. Структура соціальної установки. Емоційний, когнітивний та поведінковий компоненти соціальних установок. Функції соціальних установок у регуляції соціальної поведінки особистості. Мотиви соціальної поведінки. Моделі просоціальної мотивації.

Література [1; 2; 4; 17; 18]

Тема 3. Психологія міжособистісних відносин

Міжособистісні відносини як необхідні умови формування та розвитку особистості. Відносини як внутрішній компонент взаємодії між людьми. Емоційний, когнітивний, поведінковий аспекти міжособистісних відносин. Міжособистісні відносини у групі, колективі як система.

Структура ділових відносин. Структура особистих відносин. Міжособистісні відносини діяльнісного опосередкування в контексті стратометричної концепції О. В. Петровського. Міжособистісні ролі в групі. Сприйняття людини людиною: соціально-психологічні механізми. Статус особистості у структурі міжособистісних відносин. Прояви міжособистісних відносин (дружба, симпатія, кохання тощо).

Література [2; 4; 6; 9; 12]

Змістовий модуль II. Психологія спілкування

1. Соціально-психологічна сутність феномену “спілкування”. Спілкування і ставлення людини до людини. Генезис потреби у спілкуванні у людей. Специфіка комунікативного процесу між людьми. Значення даних статистики. Теорії інформації, семіотики та лінгвістики у структурі соціально-психологічного аналізу комунікативних процесів. Понятійний апарат соціальної психології для опису впливу комунікативної ситуації. Використання різноманітних знакових систем у комунікативному процесі. Види комунікацій. Функції спілкування.

2. Вербальна комунікація. Значення комунікативних властивостей людської мови. Проблема тезауруса. Найбільш універсальний характер вербальної комунікації. Основні види невербальної комунікації.

Паралінгвістичні та екстралінгвістичні системи знаків. Просторово-часова система організації комунікативного процесу.

3. Інтерактивний бік спілкування: спілкування як обмін діями. Проблема взаємодії (інтерації) людей у соціальній психології. Проблема кооперації та конфлікту в соціальній психології. Компоненти процесу взаємодії. Види взаємодії.

4. Перцептивний бік спілкування: спілкування як взаєморозуміння та взаємопізнання людей. Роль міжособистісного сприйняття у процесі спілкування. Інтерпретація причин поведінки іншої людини — явище каузальної атрибуції. Структура атрибутивного процесу. Вид та форми атрибуції.

5. Механізми впливу у процесі спілкування. Історичні традиції соціальної психології у вивченні зараження, навіювання, наслідування.

Проблема впливу та влади (структура та функції). Форми психологічного впливу. Види влади.

Література [3; 7; 9; 13; 17; 23]

Змістовий модуль III. Соціальна психологія груп

1. Спільноти і групи (види та класифікація). Понятійний апарат для опису структури групи в соціальній психології. Основні характеристики групи. Позиція, статус, роль особистості у групі. Групові норми та цінності. Поняття санкцій, соціального контролю в соціальній психології.

2. Соціально-психологічне дослідження малих груп: соціометричний напрям (Дж. Морено), соціологічний напрям (Е. Мейо), школа "групової динаміки" (К. Левін).

3. Класифікація малих груп: первинні та вторинні групи. Формальні та неформальні групи, групи членства та референтні групи. Структура малої групи. Мікрогрупи та угруповання. Становище індивіда в групі. Значення різних типів малих груп для детермінації поведінки індивіда. Структурні й динамічні аспекти малих груп.

4. Група та організація (психологічні ознаки). Проблема розвитку та динаміки групи. Принцип діяльного опосередкування групової активності. Етапи становлення групових суб'єктів. Основні процеси та фази динаміки малих груп.

5. Феномени "групової свідомості". Феномен "групового тиску". Різна інтерпретація понять "конформізм", "конформність", "конформна поведінка".

Групова згуртованість. Соціометричні індекси групової згуртованості. Лідерство і керівництво в малих групах. Розрізнення понять “лідер” і “керівник”, “лідерство” і “керівництво”. Експериментальне дослідження стилю лідерства у школі “групової динаміки” К. Левіна. Стиль лідерства та проблеми ефективності групової діяльності. Прийняття групового рішення. Роль групової дискусії. Феномен “зрушення ризику” і його роль у поясненні природи групового рішення. Групові конфлікти. Методи підвищення ефективності прийняття рішень групою: “брейнстормінг”, “синектика” тощо. Ефективність діяльності малої групи. Групова згуртованість. Соціометричні індекси.

Література [3; 6; 8; 11; 21]

Змістовий модуль IV. Проблеми і напрямки прикладної соціальної психології

Співвідношення прикладного та фундаментального знання. Проблеми ефективності соціально-психологічних досліджень. Структура й мова соціально-психологічних досліджень. Напрямки й галузі соціально-психологічних досліджень. Соціально-психологічні дослідження у промисловому виробництві. Соціально-психологічні проблеми та прикладні дослідження у сфері масових комунікацій. Соціально-психологічні процеси та феномени у сфері психології впливу та реклами. Соціально-психологічні проблеми та дослідження у сфері права та регуляції протиправної поведінки. Соціальна психологія пенітенціарних систем. Соціальна психологія сім’ї та сімейних відносин.

Література [3; 13; 16–18; 22]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБИТ

1. Особистість як предмет та об’єкт соціальної психології.
2. Проблема соціально-психологічної типології особистості.
3. Соціально-психологічні механізми соціалізації особистості.
4. Механізми регуляції соціальної поведінки особистості.
5. Мотиви соціальної поведінки особистості.
6. Спільноти як предмет соціальної психології, етнографії, соціології та історії.
7. Соціологічний та соціально-психологічний підходи до вивчення малих груп.

8. Психологічні ознаки малих груп та організацій.
9. Соціально-психологічне вивчення розвитку та динаміки груп.
10. Роль феноменів групової свідомості в життєдіяльності групи.
11. Групові конфлікти, їх природа, типологія та функції.
12. Специфіка комунікативного процесу, функції спілкування.
13. Взаємозв'язок вербального, інтерактивного та перцептивного аспектів спілкування.
14. Структура атрибутивного процесу у спілкуванні. Форми та функції атрибуції.
15. Проблема соціально-психологічного впливу і влади, їх взаємозв'язок і функції.
16. Феномени масовидної поведінки: явище зараження, наслідування.
17. Ділові напрямки сучасної прикладної соціальної психології. Співвідношення фундаментального і прикладного знання.
18. Соціально-психологічні дослідження масових комунікацій. Функції масових комунікацій.
19. Соціально-психологічні дослідження реклами.
20. Соціальна психологія промислового виробництва (основні напрямки дослідження, цілі та завдання).
21. Соціально-психологічні проблеми у сфері права та правового регулювання поведінки. Зв'язок юриспруденції та соціальної психології.
22. Соціальна психологія пенітенціарних систем.
23. Соціально-психологічні дослідження у сфері маркетингу (функції та зміст).
24. Психологія міжособистісних відносин.
25. Соціально-психологічний портрет сучасного менеджера (керівника).
26. Психологічний аналіз взаємовідносин людей у багатосоціальному колективі.
27. Спілкування як засіб збільшення ефективності міжособистісних відносин при прийнятті виробничих та інших рішень.
28. Образ керівника у сучасній свідомості суспільства.
29. Розвиток спілкування у людей засобами соціально-психологічного тренінгу.
30. Роль особистості в умовах зростання напруження у взаємовідносинах у різних групах.

31. Політико-психологічний статус особистості в умовах перехідного періоду.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет соціальної психології. Соціально-психологічні явища.
2. Проблема ефективності прикладних соціально-психологічних досліджень.
3. Загальна характеристика методів соціальної психології.
4. Закони соціальної психології.
5. Основні завдання соціальної психології у сучасному суспільстві.
6. Соціально-психологічні дослідження у сфері масових комунікацій.
7. Проблема особистості в соціальній психології. Співвідношення понять “індивід”, “особистість”, “індивідуальність”.
8. Соціально-психологічні дослідження у сфері права і регуляція протиправної поведінки.
9. Поняття про соціальні ролі, норми, цінності, символи.
10. Соціально-психологічні феномени групової свідомості, групового тиску.
11. Поняття соціальної установки (атитюду). Механізм формування соціальної установки.
12. Поняття соціалізації в соціальній психології.
13. Соціально-психологічні системи підготовки та прийняття групового рішення.
14. Значення групових і суспільних норм у процесі соціалізації.
15. Функції соціальних установок у регуляції соціальної поведінки особистості.
16. Поняття про референтні групи.
17. Міжособистісні стосунки як детермінанти розвитку особистості.
18. Перцептивна функція спілкування.
19. Соціально-психологічний вплив у процесі спілкування: переконання, навіювання, психологічне зараження, наслідування.
20. Групові норми та цінності. Поняття соціального контролю, санкції в соціальній психології.

21. Поняття спілкування, функції спілкування, спілкування та ставлення.
22. Комунікативна функція спілкування.
23. Соціально-психологічні ознаки групи та організації.
24. Соціально-психологічний тренінг: мета та структура проведення.
25. Соціально-психологічні дослідження у промисловому виробництві.
26. Структура особистості: соціально-психологічний аспект.
27. Самосвідомість особистості та її структура. "Я"-концепція особистості.
28. Групова згуртованість.
29. Соціальна типологія особистості.
30. Характеристика стилів лідерства за К. Левінім.
31. Механізми, інститути, етапи соціалізації.
32. Методи підвищення ефективності прийняття рішень — "брейвстормінг", "синектика" тощо.
33. Становище особистості у групі: соціально-психологічний аспект.
34. Проблема розвитку і динаміки груп у соціальній психології.
35. Мала група: соціально-психологічні ознаки.
36. Моделі просоціальної мотивації поведінки особистості.
37. Соціально-психологічні дослідження малих груп.
38. Альтернативна функція спілкування.
39. Методи опитування в соціальній психології та їх застосування в роботі менеджера.
40. Суть і процедура соціометричного дослідження.
41. Фактори, що впливають на становище особистості у структурі особистісних стосунків.
42. Спостереження як метод соціальної психології.
43. Поняття групи в соціальній психології. Класифікація груп (за різними параметрами).
44. Соціально-психологічна структура особистості. Характеристика основних властивостей особистості.
45. Перспективний бік спілкування. Міжособистісне сприйняття у процесі спілкування.
46. Психологія міжособистісних стосунків. Ділові та особисті відносини.
47. Поняття групи в соціальній психології. Загальна класифікація.

48. Феномени групової свідомості.
49. Фактори, що впливають на соціальний статус особистості та їх урахування в роботі з людьми.
50. Роль міжособистісних відносин у формуванні особистості. Суть поняття "відносини".
51. Проблема прикладної соціальної психології: загальна характеристика.
52. Соціально-психологічний аналіз комунікативних процесів.
53. Проблеми прикладної соціальної психології та їх вирішення в конкретних колективах.
54. Суть поняття "соціальна роль", "норма", "цінності", "символи".
55. Інтерактивний бік спілкування.
56. Самостійність особистості. Динамічна структура особистості.
57. Соціально-психологічні дослідження в галузевих трудових колективах.
58. Малі групи: кількісна характеристика, класифікація.
59. Соціально-психологічні методи впливу у процесі спілкування.
60. Методи соціальної психології, їх загальна характеристика.
61. Властивості індивіда в людині, загальна характеристика.
62. Самосвідомість особистості, її структура та розвиток.
63. Поняття про рефлексорну групу соціальної психології.
64. Урахування рефлексорних груп у процесі роботи з людьми.
65. Соціологія особистості: поняття, механізми та інститути соціології.
66. Динаміка розвитку малих груп. Група і колектив, "команда".
67. Соціально-психологічне вивчення малих груп. Суть соціометрії.
68. Феномени групової свідомості: конформність, конформізм, нонконформізм.
69. Проблема діагностики профілактики та розв'язання конфліктів.
70. Система міжособистісних стосунків у малій групі.
71. Система міжособистісних стосунків у групі.
72. Пікетування як метод соціальної психології.
73. Соціально-психологічні проблеми сім'ї та сімейних відносин.
74. Міжособистісні сприйняття у процесі спілкування.
75. Суть методу узагальнення незалежних характеристик.
76. Соціально-психологічні методи вироблення та прийняття управлінських рішень.

77. Соціально-психологічні проблеми протиправної поведінки.
78. Проблема конфлікту в соціальній психології.
79. Суть соціометрії як методу соціальної психології.
80. Керівництво і лідерство. Спільні риси та відмінності. Типи лідерів.
81. Соціально-психологічні дослідження у сфері маркетингу та реклами.
82. Соціально-психологічні дослідження у трудових колективах.
83. Соціально-психологічна суть конфлікту.
84. Поняття про соціальну роль у соціальній психології, види соціальних ролей.
85. Соціологія: суть, характеристика, можливості застосування у практиці роботи з людьми.
86. Експеримент як метод соціальної психології: визначення, шляхи застосування.
87. Діяльнісне опосередкування структури та змісту міжособистісних стосунків (за А. В. Петровським).
88. Структура ділових взаємовідносин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева Г. М. Социальная психология: Учебник для высш. учеб. завед. — М.: Аспект Пресс, 2003.
2. Андреева Г. М., Богомолова Н. Н., Петровская Л. А. Зарубежная социальная психология XX столетия: Теоретические подходы: Учеб. пособие для вузов. — М.: Аспект Пресс, 2001.
3. Андреева Г. М. Психология социального познания: Учеб. пособие для высш. учеб. завед.— М.: Аспект Пресс, 2000.
4. Белинская Е. П., Тихомандрицкая О. А. Социальная психология личности: Учеб. пособие для вузов.— М.: Аспект Пресс, 2001.
5. Журавлев А. Л., Соснин В. А., Красников М. А. Социальная психология: Учеб. пособие. — М.: ФОРУМ, ИНФРА-М, 2006.
6. Казмиренко В. П. Социальная психология организаций.— К.: МАУП, 1994.
7. Крижанская Ю. С., Третьяков В. П. Грамматика общения. — М.: Смысл; СПб.: Питер, 2005.

8. Кричевский Р. Л., Дубовский Е. М. Социальная психология малой группы. — М.: Аспект Пресс, 2001.
9. Куницына В. Н., Казаринова Н. В., Погольша В. М. Межличностное общение: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2001.
10. Майерс Д. Социальная психология. — СПб.: Питер, 1998.
11. Методология и методы социальной психологии / Под ред. Е. В. Шороховой. — М., 1977.
12. Обозов Н. Н. Психология межличностных отношений. — К.: Рад. шк., 1982.
13. Общение и оптимизация деятельности / Под ред. Г. Андреевой, Янушека. — М.: Изд-во МГУ, 1987.
14. Парыгин Б. Д. Социальная психология. — СПб.: Изд-во СПбГУП, 2003.
15. Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии: Пер. с англ. — СПб.: Питер, 2000.
16. Робер М., Тильман Ф. Психология индивида и группы. — М.: Прогресс, 1988.
17. Росс Л., Никсбет Р. Человек и ситуация. — М.: Аспект Пресс, 1999.
18. Сарджвеладзе Н. И. Личность и ее взаимодействие с социальной сферой. — Тбилиси: Мецниереба, 1989.
19. Свеницкий А. Л. Социальная психология: Учебник. — М.: Проспект, 2003.
20. Социальная психология: Хрестоматия / Сост.: Е. П. Белинская, О. А. Тихомандрицкая. — М.: Аспект Пресс, 1999.
21. Совместная деятельность / Под ред. А. А. Журавлева, П. Н. Шихарева. — М.: Наука, 1988.
22. Тейлор Ш., Пипло Л., Сирс Д. Социальная психология. — СПб.: Питер, 2004.
23. Трусов В. П. Социально-психологические исследования когнитивных процессов. — М.: Изд-во МГУ, 1980.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Соціальна психологія”	3
Зміст дисципліни “Соціальна психологія”	4
Теми контрольних робіт	7
Питання для самоконтролю	9
Список літератури.....	12

Відповідальний за випуск А. Д. Вегеренко
Редактор С. Г. Рогузько
Комп’ютерне верстання І. О. Музика

Зам. № ВКЦ-4798

Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.

Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008